

Verslag

Tweede klankbordgroep Herstel De Wittenburg 22 augustus 2024

Opgave/Aanleiding

De opgave betreft de duurzame instandhouding van de historische buitenplaats De Wittenburg in Wassenaar. Het herstel van het park maakt deel uit van een project waarbij alle gemeentelijke parken van de landgoederenzone een opknapbeurt krijgen. Deze plannen zijn tot stand gekomen met advies van onder meer de Commissie voor Welstand en Cultureel Erfgoed en de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed (RCE). De gemeente Wassenaar is als eigenaar de primair initiatiefnemer van dit plan.

Doel klankbordgroep

Buurtbewoners en belanghebbenden hebben kennis genomen van de plannen uit 2019 en 2020 en zijn het niet eens met een aantal zaken. Met name het zwaartepunt op cultuurhistorisch herstel is mede onderwerp van discussie.

De gemeente heeft vervolgens een klankbordgroep ingesteld om bezwaren, inzichten, aandachtspunten, gewenste aanpassingen en suggesties op te halen over het uiteindelijk uit te voeren renovatie en herstelplan. Op 4 juli 2024 heeft een eerste klankbordgroep plaatsgevonden met een afvaardiging van een aantal belanghebbenden.

Op 22 augustus hebben we een bezoek aan het park gebracht en de aandachtspunten uit de eerste sessie met elkaar ter plaatse besproken. Voorafgaand is afgesproken dat er deze avond kennis en ideeën en adviezen worden uitgewisseld en bezwaren worden opgehaald, maar dat er nog geen toezeggingen of besluiten worden genomen. In de derde bijeenkomst zal o.b.v. de opgehaalde inzichten een aangepast plan worden voorgelegd, waarin aangegeven wordt wat er met de feedback vanuit de klankbordgroep is gedaan (Aanpassing of niet, onderbouwing daarvan). Bijgaand een weergave van de tweede bijeenkomst.

Weergave wandeling en besproken punten

Korneel neemt de klankbordgroep mee op de rondwandeling en geeft toelichting en beantwoordt vragen ter verduidelijking. Tevens worden bezwaarpunten opgehaald en genoteerd voor verder beraad.

1. De start is in de oprijlaan bij de entree van het kasteelterrein (bij de parkeerplaats). Hier worden twee elementen besproken: de oprijlaan en de kap van de bomen bij Sophie en bij hek parkeerplaats om zicht op toren te krijgen.
De klankbordgroep begint met algemene opmerkingen/bezwaren op het plan en stelt dat het hele plan relatief onderhoudsintensief lijkt en dat hiervoor veel geld nodig zal zijn is en vraagt of hier geld voor is en wie dit zal gaan betalen. Het is cruciaal om geen herstel/wijzigingen te gaan doen in het bospark zonder onderhoudsplan en budget voor beheer en onderhoud.
Gemeente licht toe dat beheer en onderhoud aandacht moeten besteden aan bestendige instandhouding. Beheer is verantwoordelijkheid van provincie; Budget komt van het rijk.
Zoals in de eerder bijeenkomst aangegeven zal met de vaststelling van dit plan ook het onderhoudsbudget geregeld worden.
Verder geeft de klankbordgroep aan dat de wens is om zo weinig mogelijk gezonde bomen te kappen.
Bomen bij hek parkeerplaats:
Korneel geeft aan het zicht op het torentje belangrijk te vinden vanuit cultuurhistorisch en beleevings-oogpunt; de eigenheid van de buitenplaats t.o.v. de andere buitens. Esdoorns die zicht belemmeren

dienen te wijken, het laag struweel rondom behouden en aanvullen om zicht op de parkeerplaats te voorkomen.

- [REDACTED] geeft aan zich dit te kunnen voorstellen, maar de kritische vraag is wel hoe onkruid en brandnetels te voorkomen? Sinds de vorige kap is de oprijlaan vervuild door onkruid. De oprijlaan is visitekaartje van het kasteel. Dit dient geregeld te worden.
 - Korneel geeft aan dat er nog aanplantkaart is, maar dat er een zogenaamde aanplantkaart wordt gemaakt met daarin opgenomen een 'schoon laanbeeld'. Daarop wordt het onderhoud en beheer gebaseerd en uitgevoerd.
 - Er ontstaat discussie over de bomen aan de kant van het kasteel en parkeerplaats. Een deel van de klankbordgroep wil geen grote groep gezonde bomen opofferen om zicht op de toren te krijgen en verzoekt om de grotere oudere bomen te laten staan omdat er genoeg zicht op toren zal zijn bij dunning.
 - Korneel legt aan de kbg uit dat er géén oude linden worden gekapt. De linden zijn juist leidend als de oude laanstructuur.
2. Lindenlaan/oprijlaan: Achter de lindes begint pas de heesterbeplanting. Daarvoor blijft het leeg.
 3. Doel: [REDACTED] vraagt om goed duidelijk te maken waarom je dit plan doet. Idee leeft wellicht dat deze ingrepen alleen maar worden gedaan omdat er geld is voor de cultuurelementen vanuit de cultuurgroep van de provincie. De waarde van bomen dienen meegewogen te worden.
 - Korneel stelt: Doel is de instandhouding van het park. Waarde als rijksmonument behouden. De onderlegger is natuurcultuurhistorische waarde. Daarnaast moeten de ecologische en recreatieve kant in het plan samenkomen.
 4. Ter verduidelijking geeft Korneel over de parkstructuur aan: Het moet een naar binnen omsloten plan blijven! (geen open park met zichten naar de omgeving)
 [REDACTED] merken op dat het formele plan wel drie grote zichtlijnen vermeld en ook meer open ruimtes.
 5. Ter hoogte van het Bruggetje op de oprijlaan aan Bloemcampzijde; blijft de grote kastanje staan? Korneel: Ja voorlopig wel. Bloedingsziekte kan invloed hebben op takbreukgevaar. Zolang het kan blijft deze staan. Geldt voor het hele rijtje. Er wordt niet bijgeplant vóór het bruggetje. Bij bruggetje begint de officiële laan pas. De vraag werd gesteld of de gemeente los van het project dan wel bereid is om de 'bomen'laan vóór het bruggetje bij te planten.

Afbeelding 1 Kastanje bij bruggetje blijft behouden, zolang er vanuit bloedingsziekte geen takbreukgevaar dreigt.

Afbeelding 2 Dit deel van het plan/bossages blijft

Afbeelding 3 Links langs het water komt een pad

- 5b. Verleggen pad langs water: Er is geen bezwaar van kbg tegen verleggen pad langs water naar andere oever zolang de grotere bomen behouden blijven op de oever. In fase 1 zijn al zomaar veel bomen gekapt langs deze oever en de oever is nu bedekt met bramen en onkruid.
- 5c. Knikbrug : Er is geen bezwaar tegen een nieuwe knikbrug zolang dit alleen geschikt is voor voetgangers. Gemeente bevestigt dit.
6. Ijskelder: De Ijskelder moet weer een mooi bergje worden. Dat betekent enerzijds kappen en bijsnoeien, maar ook bijplanten. De esdoorns moeten weg i.v.m. wortelgroei, die de ijskelder aantast. Enkele leden van kbg verzoeken de vleermuizen niet te verstoren; en de ervaring in Backershage mee te wegen (hoge kosten, weinig effect?). Andere leden van de klankbordgroep verzoeken om zo weinig mogelijk gezonde bomen op de berg weg te halen.
- Kleiige massa wordt toegevoegd (de grond moet niet gelijk uit of wegspoelen, weerbestendig)
 - Ijskelder wordt nu niet bouwkundig hersteld, dit is al eerder gebeurd.
 - De aanvoer van aarde moet zo voorzichtig mogelijk worden gedaan.
7. Toren: De kbg vraagt : Wat is de status van de uitkijktoren? Korneel geeft aan dat deze in de ijskast staat. Eerder heeft gemeente al aangegeven dat dit er niet zal komen. Het kasteel geeft aan de bestaande kasteeltoren deze functie te kunnen geven. De klankbordgroep benadrukt nogmaals grote bezwaren tegen een toren te hebben.
- Heuvel: doel is ophogen en opbouw met erosieresistent materiaal (kleiachtig); niet meer de bedoeling dat men erop gaat rennen of sleeën. De kbg verzoekt om geen hekjes te gaan plaatsen, dit is speelgebied voor kids. De ingreep lijkt nogal ingrijpend: hoe komt het grootmateriaal hier? Grondverzetmachines? Levert dit schade op? De kbg vraagt of herstel van boomstammentrap (bielzen) mogelijk is. Gemeente: naar het heuvelherstel wordt onderzoek gedaan.

Afbeelding 4 De heksenkring op de heuvel. Een jonge beuk moet plaatsmaken, rondom wordt de ring van lindes bijgeplant.

8. Heksenkring. Korneel geeft aan een jonge beuk er tussen uit te halen om overige bomen beter te laten groeien. Ook worden in de ring rondom lindes bijgeplant. Een aantal leden van de klankbordgroep kan zich hierin vinden.
9. Kuil: In de kuil naast de heuvel vindt discussie plaats over weg te halen oude grote bomen. De klankbordgroep heeft bezwaren tegen weghalen van gezonde oude bomen in de kuil en verzoekt om behoud van enkele bomen (zie afbeelding 7).

Afbeelding 5 Deze twee jongen beuken maken plaats; te dicht op lindenkring/heksenkring

Afbeelding 6 Verzoek behoud monumentale beuken in de kuil; Afbeelding 7 Voorste beuk op foto is punt van discussie: kan blijven?

10. De voorste beuk in de kuil op afbeelding 7 zou weggaan vanwege de conditie van de boom. De klankbordgroep verzoekt om deze te behouden.

Afbeelding 8 De rechterboom is punt van discussie: behoud of niet?

11. De rechterboom op afbeelding 8 staat op weghalen in het plan, maar de klankbordgroep heeft de voorkeur van niet. Vanuit ecologisch oogpunt is het niet nodig geeft [redacted] aan. Voorkom dat je bomenkap te esthetisch benadert dus niet kappen als ze niet ziek zijn. Verder voorkomen de oude

bomen groei van onkruid, bramen- en brandnetelgroei op bodem.
Korneel ziet deze boom boomtechnisch/vanuit het zicht niet fraai.

12. Het beoogde dennenlaantje. Korneel geeft aan dat hier een slingerend laanprofiel komt, ongeveer even breed (3m) als nu het geval is.

█ merkt op dat voor dennen veel ruimte moet komen en dus veel loofbomen zouden moeten wijken. Korneel schat in dat een strook van ca 3-4 meter aan weerszijden vrijgemaakt moet worden om de dennen goed te laten groeien.

Meerdere leden van de klankbordgroep vinden vervanging van veel loofbomen (strook van ca 8-10 meter breed) door dennen in deze tijd niet zinnig. Loofbomen hebben meer waarde. Daarnaast lijkt het een zeer kostbare en ingrijpende ingreep.

- Er is ook zorg of de dennen qua soort wel passen/overleven op deze grond? Korneel geeft aan dat dat het geval is. Naaldbomen zijn juist heel passend in dit park. De beoogde grove den is inheems en komt veel voor in het duingebied. Mogelijk is er verwarring met de spar (die kan hier niet goed).
- Een lid van de klankbordgroep vraagt of gefaseerde aanpak mogelijk is, om niet in één keer de hele laan aan te leggen. Korneel geeft aan dat dit kan, door aan één zijde te beginnen (zonzijde).
- De klankbordgroep uit haar zorg over fietsers. Hoe voorkom je dat op dit pad? Korneel geeft aan dat het niet bedoeld is voor fietsers. Er is een apart geasfalteerde Landgoederen-route voor fietsers door het park. De overige onverharde paden zijn wandelroutes. Enkele leden van de klankbordgroep merken op dat na fase 1 ook opeens brommers en fietsers zijn verschenen op het semi verharde pad langs de vijver bij het kasteel. Brede paden trekken fietsers, fatbikes en brommers aan. Dit moet echt voorkomen worden.

Afbeelding 9 Pad richting zandje : Deze bomen blijven behouden

13. Zijde Van Calcarlaan: plan is om schoon te maken en kappen van enkele bomen, ook heesteraanplant. Uko vraagt aandacht voor de achterliggende tuinen en het dichthouden van het groen als afscheiding. Nu worden er in het plan 6 bomen weggehaald. Kbg verzoekt om zoveel mogelijk bomen te laten staan.
14. De klankbordgroep adviseert om op sommige ingangen op het pad waar je geen fietsers wilt, een neergelegde boom te plaatsen.

Afbeelding 10 De grote boom naast het zandje met daarachter een kleintje (niet zichtbaar)

15. t Zandje : De grote boom bij 'het zandje' blijft staan. Om deze beeldbepalende boom voldoende ruimte te geven, zal het kleine boompje erachter wijken.

Afbeelding 11 Het 'zandje'

16. a. Korneel geeft aan het 'zandje' niet verder te laten begroeien, maar te handhaven als zandje. Dat betekent dat het kleine groene grut wordt weggehaald, zoals de Abeel-zaailingen. De eiken blijven staan.
- b. Huidige Sparrenlaantje (fiets-wandelpad) naast Zandje
 Plan: herstel pad met nieuwe bomen? Ook grove dennen?
 KBG: - zelfde verhaal als boven: voorkom kap vele loofbomen voor grove dennen
 - niet kaarsrecht en helemaal verhard maken (trekt brommers en fatbikes aan)
 - kbg verzoekt om duidelijke borden plaatsen (ook voetgangers en koslopende honden mogen op dit pad)
 - voorkom bij de bocht dat fietsers doorgaan op onverhard voetgangersdeel.

Afbeelding 12 Zicht op grasveld met daarachter de N44

Afbeelding 13 In het plan staan deze berken aangemerkt als te verwijderen

17. N44

In het plan staat dat er bomen worden gekapt in het middengedeelte langs de N44.

Korneel licht toe dat het juist niet de bedoeling is om het zicht naar de N44 open te maken.

Integendeel. De klankbordgroep merkt op dat er een forse zichtlijn in het plan staat.

Korneel licht toe dat de onderlaag met struiken en heesters moet goed dichtgroeien; Daarboven komen de kronen van de bomen. Wel zullen een paar bomen verdwijnen.

> De klankbordgroep doet het uitdrukkelijk verzoek om zoveel mogelijk gezonde bomen langs de N44 te behouden en daarnaast de lage struikenlaag verder te verdichten om geluidsoverlast te verminderen.

- Waarom geen schaduwheesters zoals rododendron en aucuba? Korneel: Die doen ecologisch niets; deze maken ook eigen bodem waardoor er niets anders meer groeit. Wat het wél goed doet en plek moet krijgen; groenblijvend taxus en hulst met daarvoor geplaatst bijvoorbeeld: ouderwetse soorten als jasmijn, bruidsbloem, hazelaar, gelderse roos. Zij kunnen eenvoudig beheerd worden als een soort struweel. Zodoende wordt de groenstrook langs de N44 dichter en breder en komt het kronkelpad erlangs verder van de drukke weg te liggen. Enkele leden van de klankbordgroep merken op dat hulst en taxus nu juist het woekerende spul is dat onder de bomen in de rest van het bospark groeit en juist weg moet.
- De klankbordgroep vraagt of de lage heesterlaag breder/dieper gemaakt kan worden om geluid tegen te gaan. Dit kan wellicht wel, zicht naar buiten afdichten.
- Bij de achterweide zou je best voor een deel bloemenweide kunnen maken. Kortom: Achterweide kan opener en de rand dichter. Natuurlijk is dit onderhoudsintensief en daar moet budget voor zijn.

18. De klankbordgroep vraagt of het echt noodzakelijk is dat het groepje berken op afbeelding 13 (in de weide) moeten verdwijnen. Het verzoek is deze te behouden.

Afbeelding 14 Dichtere heg maken richting N44 en zoveel mogelijk bomen behouden

19. Er is onduidelijkheid over het doel van een wandelpad langs de N44. Kbg merkt op dat een pad langs N44 niet aantrekkelijk is door uitstoot en lawaai.

Korneel geeft aan dat het wandelpad niet vlak langs de N44 zou komen te lopen, maar iets voor het begroeide deel aan de zijde van de weide, langs de oude treurbeuk.

- De klankbordgroep vraagt om een kronkelig pad en zo weinig mogelijk kap van gezonde bomen, dus niet te strak langs de weg waar de bomen staan.

Afbeelding 15 Bomen moeten wijken tbv heesters, kbg vraagt om zoveel mogelijk behoud bomen

20. De klankbordgroep heeft bezwaar tegen het weghalen van gezonde bomen. (o.a. afbeelding 15). Korneel geeft aan dat je soms moet kiezen en dat ingrijpen nu nodig is om te zorgen dat je over 5 jaar juist nog een goed begroeid bos hebt. De heesters zijn dan belangrijker: soms kiezen tbv heesters. Leden van de kbg vinden loofbomen meer waarde toevoegen. De klankbordgroep verzoekt om behoud gezonde bomen, ook om kronen langs N44 te behouden (en om waarde mbt stikstof, zuurstof, schaduw, geluid etc).

- De klankbordgroep adviseert ook om de aanpak van de groenstrook tussen park en N44 gefaseerd te doen over meerdere jaren, zodat je geen open gaten krijgt.

Afbeelding 16 Verzoek tot behoud beuken hierachter

Afbeelding 17 behouden of niet vanuit zichtlijnen oogpunt?

21. Middendeel weide

Doel: meer zichtlijn/open deel; verwijderen berken en kleinere bomen. KBG: zoveel mogelijk oude bomen bewaren

Zie afbeelding 16: Kbg wenst behoud beuken op de achtergrond. Wat niet ziek is, niet weghalen. Zieke bomen die geen gevaar vormen niet altijd kappen want deze kunnen juist een verrijking zijn en biodiversiteit bevorderen.

22. Zie afbeelding 17: bomen behouden of niet? Vanuit oogpunt zichtlijn wel. Korneel licht toe dat een zichtlijn niet betekent dat je alles weg moet halen, maar dat je juist ergens tussendoor kijkt. De boomstammen geven juist diepte aan het zicht. Voorkeur kbg: laten staan. Door opsnoeien, onderste takken weghalen, ontstaat ook een doorkijk en kunnen drie statige eiken in een groepje gevormd worden.

23. Zie afbeelding 18: links achter Korneel betreft een gezonde boom, die de klankbordgroep liever behouden ziet. Kbg: verzoek om te laten staan

Afbeelding 18 Wens tot behoud gezonde boom

Afbeelding 19 kastee; baalt van de kaalslag en het gras Kbg: Eiland met de moerascypressen dient behouden te blijven

24. Zie afbeelding 19. ■ vraagt om laag groen en onderhoud van de oevers. Door fase 1 is er veel onkruid gekomen en er wordt ook te weinig water gegeven aan de beplanting en op oever. Er dient onderhoudsbudget te komen. Voor volgende ingrepen geldt dat ook.

25. Het eiland: Kbg verzoekt nadrukkelijk tot behoud eiland en de zeldzame moerascypressen op het eiland. ██████████ merken op dat door fase 1 de schuilplekken en nestmogelijkheden van eenden en meerkoeten zijn verdwenen (buiserds eten nu alle kuikens op). Het eiland is de enige schuilplek voor de watervogels geworden. Verder is het eiland zeer geliefd in de buurt (en ook bij fietsers).

Afbeelding 20 Advies KBG: recreëer 'klein strandje' voor honden en kinderen

26. Strandje: Zie afbeelding 20. Voorheen was hier aan de waterkant een strandje voor honden en kinderen van de Bloemcampschool om te spelen en kikkervisjes te vangen. Kan zo iets opnieuw gemaakt worden? Kan er iets aflopends gemaakt worden? Dit ontlast de andere oever tegenover het terras van het kasteel waar soms honden nu in het water springen.
27. Zicht op lelijke moderne aanbouw kastele ("mausoleum") vanaf pad:
plan: bomen weg en heesteraanplant
Kbg: graag bezien of gezonde bomen kunnen blijven

Afbeelding 21 Bij het Ú'tje: zicht op torentje terugbrengen

Afbeelding 22: gemeente wil visuele verbinding tussen kasteeltoren en park weer versterken; Kbg wil behoud pad en bomen

28. U-tje: Vanuit de klankbordgroep en de buurt is er veel bezwaar tegen en bezorgdheid over de geplande kap in het U-tje voor een zichtlijn (volgens het plan tot aan het einde bij de hekken van de tuinen). Hiervoor zouden veel bomen gekapt moeten worden. Ook vanuit het kasteel is geen behoefte om daar te kappen.
29. De klankbordgroep spreekt over het eerder door gemeente geopperde compromis: kan je de lengte van het voorplein omklappen in een zichtlijn lengte door het 'U'tje'? Korneel; Dat is mogelijk, je wilt kasteeltoren weer relatie met park aan laten gaan. Zicht op het voorplein wil je dicht hebben. Met betrekking tot het kappen geeft Korneel aan dat je moet schoonhouden en daarmee ook een aantal bomen moet kappen en jonge bomen behouden die je structuur geeft. Soms moet je verdunnen.

- Het kasteel is ook geen voorstander van kap in het U-tje. Kap en dunning geeft meer geluidsoverlast van kasteel naar bewoners (ivm feesten). Ook zorg om habitat voor buizerds en stikstof vanuit de N44. Het verzoek is om nauwelijks te kappen en gezonde bomen te behouden.
 - Korneel geeft aan dat hij de randen goed dicht wil maken. Maak gezond parkbos door te dunnen, afwisseling in laag en hoog tbv habitat.
 - Kbg: als je dunt heb je al bijna een zichtlijn geeft de klankbordgroep aan. Voorkom een open groene 'landingsbaan' die weer veel onderhoud zal vergen door snelle woekering onkruid.
30. De klankbordgroep heeft bezwaar tegen het verleggen van het pad in het U-tje waardoor oude pad moet verdwijnen en pad dicht langs de hekken komt.
- Plan: open ruimte/zichtlijn voor zicht op kasteel en verleggen pad richting privé-hekken dus kap van vele bomen.
- KBG: dit ligt zeer gevoelig bij de buurt: U-tje is een begrip en geliefd buurtwandelrondje vanwege de schaduwrijke bomen en de rust.
- Dringend verzoek om U-tje en het huidige pad te behouden dus alleen onderhoud (verwijderen opschot), aangezien dit relatief veel kost, niet veel toegevoegde waarde heeft en het pad dan juist veel dicht bij bewoners komt met mogelijk privacy, veiligheid- en geluidsissues tot gevolg.

*Afbeelding 23 Wens landschapsarchitect: verwijderen bomen en verleggen pad naar links
Wens kbg: behoud gezonde bomen en behoud oude pad in U-tje*

Afspraken

- Er volgt een beknopte weergave/verslag van hetgeen besproken tijdens de rondwandeling
- De gemeente doet een voorstel voor een volgende bijeenkomst
- In de volgende bijeenkomst wordt een aangepast voorstel voorgelegd door gemeente/landschapsarchitect met daarbij een onderbouwing welke aanpassingen wel (of niet) zijn doorgevoerd. Samen wordt dit besproken.
- Na de 3^e bijeenkomst volgt een uitnodiging voor een plenaire bijeenkomst voor de gehele buurt, waarin het plan wordt toegelicht en waarin men nog reactie kan geven.

NB:

In de 3^e klankbordgroep wordt ook het verslag van de eerste klankbordgroep nog vastgesteld.